

Tuottajat ja kuluttajat tahtovat vuoropuhelua vastuullisuudesta

Tuottajat ja kuluttajat kokevat mahdollisuutensa vaikuttaa elintarvikeketjun vastuulliseen toimintaan muita toimijoita heikommiksi. Keskinäistä keskustelua kuitenkin toivotaan. Vastuullisuuden ulottuvuuksista tärkeimpinä pidetään tuoteturvallisuutta ja eläinten hyvinvointia.

Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus MTT:n kyselytutkimuksen mukaan sekä ruoantuottajat että kuluttajat kokevat, että heillä on kauppa- tai elintarviketeollisuusyrityksiä heikompi mahdollisuus vaikuttaa elintarvikeketjun vastuulliseen toimintaan. Kuluttajien mielestä suurilla elintarviketeollisuusyrityksillä on parhaat vaikutusmahdollisuudet. Tuottajat puolestaan pitävät kauppa- suurimpana vastuullisuusvaikuttajana.

– Kummassakin tapauksessa omat kädet koetaan muita toimijoita sidotuimmiksi, erikoistutkija **Terhi Latvala** MTT:stä toteaa.

Vastuullisuudesta halutaan puhua

Lähes 60 prosenttia tuottajista keskustelisi mielellään tuottamiensa elintarvikkeiden vastuullisuudesta kuluttajien kanssa. Myös huomattava osuus kuluttajavastaajista, reilu viidesosa, kokee tuottajien kanssa käytävän vastuullisuuskeskustelun tärkeäksi.

– Vastuullisuus on tuottajille tärkeää, sillä ruoka on heille paitsi elintarvike myös elinkeino. Tuottajat selvästi kaipaavat ruokaketjuun läpinäkyvyyttä, jota voidaan parantaa suoralla vuorovaikutuksella kuluttajien kanssa, Latvala toteaa.

Hän harmittelee, että tällä hetkellä ei oikein löydy luontevaa kohtaamispaikkaa ruokajärjestelmän ääripäissä oleville kuluttajille ja tuottajille. Keskustelu edistäisi keskinäistä ymmärrystä ja lisäisi mahdollisuuksia vaikuttaa ruokajärjestelmän toimintaan myös konkreettisesti.

Tuoteturvallisuus ja eläinten hyvinvointi ykkösinä

Aikaisemmissa tutkimuksissa elintarvikeketjun vastuullisuuden ulottuvuuksiksi on määritelty ympäristö, talous, tuoteturvallisuus, ravitsemus, paikallisuus, työhyvinvointi ja eläinten hyvinvointi. Kyselyyn vastanneet tuottajat ja kuluttajat pitivät niitä kaikkia yleisesti ottaen tärkeinä – joskin niiden merkitys korostui tuottajien toiminnassa ravitsemusta lukuun ottamatta.

MTT:n tutkija **Laura Koistisen** mielestä tämä voi liittyä siihen, että tuottajat tekevät päivittäin töitä vastuullisuutta koskevien asioiden kanssa ja vastuullisuus on siten heille konkreettisempi asia kuin kuluttajille. Samoin kuluttajat saattavat kokea, että tietoa vastuullisuudesta ei ruoan valintatilanteessa ole juuri tarjolla.

Tärkeimmät vastuullisuuden ulottuvuudet tuottajille heidän toiminnassaan ovat eläinten hyvinvointi, tuoteturvallisuus ja talous. Kuluttajille ruoan valintatilanteessa tärkeimmät vastuullisuusulottuvuudet ovat tuoteturvallisuus, eläinten hyvinvointi ja ravitsemus. Vähiten tärkeä kuluttajille on ympäristö.

– Erot ulottuvuuksien keskinäisessä tärkeysjärjestyksessä ovat varsin pienet. Ympäristön jääminen hännille on tästä huolimatta yllättävää, Koistinen sanoo.

Tutkijat arvelevat kuluttajien kokevan, ettei yksittäisen kuluttajan valinnoilla juuri ole vaikutusta ympäristön hyvinvointiin, vaan omista valinnoista on helpompi huomioida muita vastuullisuuden ulottuvuuksia.

Tuottajat perillä kuluttajien arvostuksista

Tuottajat ovat hyvin perillä kuluttajien tarpeista. Kyselyssä heidän näkemyksensä kolmesta kuluttajille tärkeimmästä vastuullisuuden ulottuvuudesta osui oikeaan tärkeysjärjestykseen myöten. Myös kuluttajat osasivat arvioida suhteellisen osuvasti tuottajien tärkeimpinä pitämiä vastuullisuuden ulottuvuuksia.

– Vaikuttaisi siltä, että tuottajat ja kuluttajat osaavat yllättävänkin hyvin asettua toistensa asemaan ainakin vastuullista toimintaa koskevia näkemyksiä arvioitaessa, toteaa Latvala.

Tutkimus perustuu kuluttaja- ja tuottajakyselyissä vuodenvaihteessa 2011–2012 kerättyyn aineistoon. Se muodostaa osan Pellervon taloustutkimuksen PTT:n, Kuluttajatutkimuskeskuksen ja MTT:n yhteistyössä toteuttamasta *Vuorovaikutteinen ja vastuullinen elintarvikeketju* -hankkeesta.

Tutkimus löytyy kokonaisuudessaan MTT:n raportista:

Latvala T. & Koistinen L. 2012. Kuluttajien ja tuottajien näkemyksiä elintarvikeketjun vastuullisuudesta
<http://www.mtt.fi/mttraportti/pdf/mttraportti68.pdf>

Lisätietoja:

Erikoistutkija Terhi Latvala, MTT, puh. 029 531 7440, terhi.latvala@mtt.fi

Tutkija Laura Koistinen, MTT, puh. 029 531 7366, laura.koistinen@mtt.fi

MTT:n Vastuullinen ruokaketju – hyvinvoiva kuluttaja – tutkimusalueen sivut www.mtt.fi/vastuullisuus

Vuorovaikutteinen ja vastuullinen elintarvikeketju – hankkeen sivut www.ptt.fi/vuorovastuu

Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus MTT on johtava maatalous- ja elintarviketutkimusta sekä maatalouden ympäristöntutkimusta tekevä laitos. Tutkimusalojamme ovat bioteknologia- ja elintarviketutkimus, kasvintuotanto, kotieläintuotanto, talous, teknologia ja ympäristö. Tuotamme ja välitämme tieteellistä tutkimustietoa sekä kehitämme ja siirrämme teknologiaa koko maatalous- ja elintarvikesektorille. Lisätietoja www.mtt.fi